

Asia: VN/24185/2023

Lausuntopyyntö terrorismirikostyöryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

-

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rangaistussääntelyn selkeyttäminen

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Terroristisia rikoksia koskevan rangaistussääntelyn historiallinen ja kansainvälinen kehitys on johtanut siihen, että rikoslain 34 a luvusta on muodostunut verrattain pirstaleinen kokonaisuus, jonka soveltaminen on edellyttänyt monien erilaisten ilmiöiden seurauksena syntyneiden ja jopa eri suuntiin vaikuttaneiden tulkintalähteiden omaksumista. Hovioikeus toteaa, että työryhmässä tehty kaikkien rangaistussäännösten samanaikainen tarkastelu ja yhdenmukaistus sekä säännösten perusteluiden kodifointi selkeyttää jo lähtökohtaisesti säännösten ymmärrettävyyttä ja helpottaa niiden soveltamista.

Rangaistussääntelyn kattavuus

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeus ei ole havainnut puutteita työryhmän ehdottaman rangaistussääntelyn kattavuudessa. Hovioikeus toteaa, että terroristiset rikokset ovat tunnetusti vakava uhka yhteiskuntarauhalle ja demokratialle, mutta niitä koskevassa sääntelyssä ja erityisesti kriminalisointien kattavuudessa on siitä huolimatta otettava huomioon oikeusvaltioperiaatteen asettamat rajoitukset.

Rangaistusasteikot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeus pitää työryhmän muutosehdotuksia perusteltuina. On kuitenkin huomattava, että yksin rangaistusasteikkojen ankaroitamisella on terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten kohdalla vain harvoin ennaltaestävää vaikutusta. Terroristiset rikokset ovat tavanomaisesti ideologisista lähtökohdista tehtäviä rikoksia, minkä vuoksi niiden ennaltaestäminen rangaistusasteikkoja ankaroitamalla ei sellaisenaan välttämättä tuota toivottuja tuloksia.

Tunnusmerkistöjen selkeys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Työryhmän ehdottamat tunnusmerkistöt ovat monelta osin entistä selkeämpiä ja yksinkertaisempia. Hovioikeus pitää työryhmän ehdotuksia myös näiltä osin perusteltuina, eikä sillä ole niiden osalta huomauttamista.

Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeudella ei ole huomautettavaa työryhmän lakiehdotuksiin.

Muut rikoslain 34 a luvun muuttumiseen liittyvät lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Syyteoikeuden muuttamista koskevasta ehdotuksesta lausuttu alla kohdassa ehdotusten vaikutukset. Muutoin hovioikeudella ei ole huomautettavaa työryhmän lakiehdotuksiin.

Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Hovioikeuden käsityksen mukaan työryhmän ehdotus rikoslain uudeksi 34 a luvuksi muodostaa riittävän kattavan, selkeän ja johdonmukaisen sekä Suomen kansainväliset velvoitteet täyttävän kokonaisuuden. Uudessa luvussa on otettu asianmukaisesti huomioon laillisuusperiaatteen sekä perus- ja ihmisoikeuksien asettamat rajoitukset. Esimerkkinä voidaan mainita, ettei matkustamista tietyn valtion tai terroristijärjestön tai -ryhmän hallitsema alueelle eikä oleskelua tällaisella alueella ilman terroristisen rikoksen tekemistarkoitusta ehdoteta säädettäväksi rangaistavaksi. Tällainen kriminalisointi olisikin ilmeisessä ristiriidassa esimerkiksi ihmisten vapaata liikkuvuutta ja perhe-elämää suojaavien perus- ja ihmisoikeuksien kanssa.

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Valtakunnansyyttäjän syytemonopolia on perusteltu terrorismirikosten erityisellä perusoikeusherkkyydellä ja sen syyteharkinnalle asettamalla huolellisuusvaatimuksilla. Ei ole syytä epäillä, että syyttäjälaitos kykenee työryhmän mietinnössä todetuin tavoin toimintatavoillaan varmistamaan, että terroristisen rikoksen erityisen huolellinen ja asiantunteva syyteharkinta toteutuu myös silloin, kun se tehdään syyttäjälueella. On kuitenkin huomattava, että syyteharkinta epäiltyihin terroristisiin rikoksiin liittyvän uhan vakavuuden ja yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi joudutaan aina tekemään monien eri suuntiin vaikuttavien intressien ja tavoitteiden ristipaineessa.

Työryhmän ehdotuksessa ehdotetut perusteet valtakunnansyyttäjän syytemonopolista luopumisesta eivät hovioikeuden käsityksen mukaan ole erityisen painavia. Siksi olisi vakavasti harkittava oikeuskäytännön yhtenäistämiseksi pysymistä nykyisessä järjestelyssä. Jos valtakunnansyyttäjän syytemonopolista luovutaan, on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että syyteharkinta myös syyttäjälueilla voidaan kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa tehdä itsenäisesti ja riippumattomasti sekä yhtenäisesti.

Lausunnon on valmistellut hovioikeudenneuvos Tom Laitinen

Hovioikeuden presidentti Asko Välimaa

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Ijäs Jonna
Helsingin hovioikeus